OBRONA LWOWA 1918

SEMPER FIDELIS

4. WALKI MIEJSKIE

Walki o Lwów w listopadzie 1918 roku miały charakter walk ulicznych. Polacy i Ukraińcy walczyli o kontrolę w kolejnych dzielnicach, a o ich posiadaniu decydowało utrzymanie kwartału, skrzyżowania, ulicy, placu, a nieraz i konkretnego gmachu czy kamienicy. Toczono zacięte walki o poszczególne piętra, mieszkania czy pokoje. Ofiarami starć nierzadko byli cywile. Lwów był miejscem jednej z pierwszych wielkich bitew miejskich, które pochłonęły miliony ofiar w XX i na początku XXI wieku.

"Ilu ludzi trzeba było stracić, by zdobyć jeden dom?"
Tadeusz Felsztyn, obrońca Lwowa

DUBLIN 1916
6 DNI

LWÓW 1918
22 DNI

MADRYT 1936
20 DNI

BUDAPESZT 1956
18 DNI

WARSZAWA 1944
63 DNI

STALINGRAD 1942/43
132 DNI

HUE 1968
64 DNI

GROZNY 1994/95
45 DNI

ATAK NA SEJM KRAJOWY 9.11.1918

Na 9 listopada zaplanowano polską ofensywę. Jej celem miał być m.in. gmach Sejmu Krajowego, który od polskich pozycji oddzielał Ogród Jezuicki. Aby zmylić przeciwnika co do prawdziwych zamiarów, zarówno na północ, jak i na południe od tego miejsca postanowiono dokonać pozorowanych ataków. Kluczem do polskiego sukcesu miał być zbudowany w błyskawicznym czasie samochód pancerny "Piłsudski".

TANK PIŁSUDSKIEGO

MASA: OKOŁO 5 TON

DŁUGOŚĆ: OKOŁO 6,2 M

WYSOKOŚĆ: OKOŁO 2,2 M

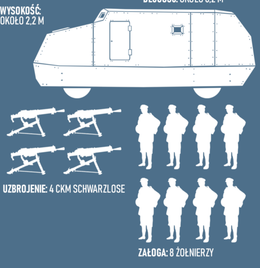

UZBROJENIE: 4 CKM SCHWARZLOSE

ZAŁOGA: 8 ŻOŁNIERZY

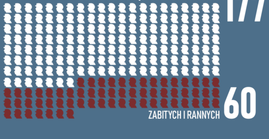

POZYCJE POLSKIE:

- A CERKIEW ŚW. JURA
- B POLITECHNIKA
- C SEMINARIUM GRECKOKATOLICKIE
- D BUDYNEK DYREKCJI KOLEI
- E PLACÓWKA "ZYGMUNT"
- F GÓRA STRACENIA

POZYCJE UKRAIŃSKIE:

- A KOSZARY FERDYNANDA
- B PAŁAC GOŁUCHOWSKICH
- C PLAC SMOLKI
- D SEJM KRAJOWY
- E OSSOLINEUM
- F CYTADELA
- G POCZTA GŁÓWNA

PRZEBIEG ATAKU

1. Roman Abraham - dowódca tzw. Straceńców, żołnierzy broniących Góry Stracenia - wykonuje pomocniczy atak przez dzielnice żydowskie w kierunku Teatru Miejskiego. Na południu kpt. Zdzisław Trześniowski pozoruje atak na Cytadelę.
2. Spod placu archikatedralnego o godz. 5:00 rusza wzdłuż ulicy Mickiewicza samochód pancerny "Piłsudski". Przez pofałdowany teren Ogrodu Jezuickiego rzuca się do szturmu tyraliera piechoty. Robi to wbrew rozkazowi mówiącemu o posuwaniu się za samochodem dopiero po wyeliminowaniu przez jego załogę ukraińskich karabinów maszynowych.
3. Na wysokości Dyrekcji Policji odzywają się trzy ukraińskie karabiny maszynowe - z zabudowań Pałacu Gołuchowskich, z Placu Smolki i gmachu Sejmu Krajowego. W ciągu kilkunastu sekund pada kilkudziesięciu zabitych i rannych polskich żołnierzy. Na domiar złego zacinają się trzy z czterech km-ów w samochodzie pancernym. Udaje mu się jednak tyłem wycofać.
4. W ogrodzie pozostają ranni i zabici, do których pomoc - ze względu na ogień Ukraińców - nie może dotrzeć.
5. Tego samego dnia, po kilku dobach zaciętych walk, które spowodowały pożar Poczty Głównej, ukraińska załoga opuszcza ją. Płonący ciągle gmach przejmują żołnierze z Reduty Piłsudskiego. Przez najbliższe dni front walk w mieście ustali się w poprzek Ogrodu Jezuickiego i ul. Zygmuntowskiej.

KALENDARIUM

08.11.1918
Płonie Poczta Główna. Obie strony godzą sie na wejście do akcji gaszenia straży pożarnej.

09.11.1918
Polacy przeprowadzają atak na Sejm Krajowy.

10.11.1918
Krakowska odsiecz mjr. Juliana Stachiewicza przybywa do Przemyśla i rozpoczyna walkę.

11.11.1918
Zawieszenie broni na froncie zachodnim. Warszawa - Przekazanie władzy wojskowej i naczelnego dowództwa nad wojskami polskimi Józefowi Piłsudskiemu.

12.11.1918
Na Dworzec Podzamcze przybywa z Ukrainy Naddnieprzańskiej zagon kawalerii w sile 45 szabel pod dowództwem Andrija Dołuda.

13.11.1918
Ogłoszenie konstytucji ZURL.

14.11.1918
Ukraińcy z atamanem Dołudem przejmują kontrolę nad Zamarstynowem i dokonują mordów na polskiej ludności.

15.11.1918
Tadeusz Rozwadowski zostaje dowódcą Armii Wschód, której zadaniem będzie prowadzenie walk w Małopolsce Wschodniej.

POLSKIE FORMACJE:

KMICICOWE BARANKI

W północnych dzielnicach Lwowa walki toczył oddział ppor. Wilhelma Starcka. Złożony był z batalionów Zamarstynowa i Kleparowa - awanturników, drobnych złodziejaszków i ulicznników. W przeciwieństwie do żołnierzy ukraińskich znali każdy zakamarek swojego miasta: obchodzili podwórkami pozycje wroga i spadali na nich znienacka.
14 listopada Zamarstynów zdobyły oddziały przybyłe z Ukrainy Naddnieprzańskiej. Gdy następnego dnia Starckowcy odbili dzielnicę, znaleźli ciała pomordowanych przez wroga polskich mieszkańców i jeńców.

WILKI I LOTNA ("MASZYNKA")

W listopadzie walczono nie tylko na ulicach lwowskiego śródmieścia. Polacy musieli utrzymać także front zewnętrzny, który opierał się na kilku miejscowościach położonych na zachód i południe od Lwowa. Szybkie reagowanie na ukraińskie ataki możliwe było dzięki sformowaniu szwadronu kawalerii. Jeźdźców Tadeusza Koraba-Krynickiego nazywano "Wilkami". Niebawem oddział ten wzmocniono tzw. "Lotną Maszynką", czyli konną sekcją karabinów maszynowych (maszynka). Formacja ta łączyła mobilność z dużą siłą ognia.

ŹRÓDŁA:
- *Obrona Lwowa 1-22 listopada 1918 T.1 i T.2 Relacje uczestników*, Lwów 1936
- Mączyński C., *Boje Lwowskie* cz. 1, Warszawa 1921
- Próchnik A., *Obrona Lwowa od 1 do 22 listopada 1918 roku*, Zamość 1919
- Krysiak F.S., *Z dni grozy we Lwowie*, Kraków 1919
- Klimecki M., *Lwów 1918-1919*, Warszawa 2000
- Kozubel M.B., *Ukraińscy Strzelcy Siczowi 1914-1920*, Oświęcim 2015

ZDJĘCIE TYTUŁOWE: „SEMPER FIDELIS: OBRONA LWOWA W OBRAZACH WSPÓŁCZESNYCH", LWÓW 1930

OPRACOWANIE: ŁUKASZ WRONA, PAWEŁ KUROWSKI
KONSULTACJA MERYTORYCZNA: MICHAŁ MASŁOWSKI, DR WOJCIECH FRAZIK, DR PAWEŁ NALEŹNIAK

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ
Oddział w Krakowie

#MOJA NIEPODLEGŁA.